

AKTUÁLNA INFORMÁCIA Z OBLASTI UMENIA A HISTÓRIE

Znovuobjavený majster českej moderny Alexander Sádlo je oslavovaný v rámci významného putovného projektu k stému výročiu jeho narodenia s názvom „Návrat domov“

NEBÍLOVY, ČESKÁ REPUBLIKA — Výnimočný umelecký odkaz česko-austrálskeho predstaviteľa moderny **Alexandra Sádla (1927 – 2021)** sa predstavuje verejnosti po celej Českej republike prostredníctvom rozsiahleho trojročného projektu retrospektívnych výstav s názvom „Návrat domov“. Po mimoriadne úspešnej úvodnej výstave v Divadle J. K. Tyla v Plzni – teda v divadelnom komplexe, kde mladý Sádlo pôsobil ako učeň v odbore scénografie – sa táto obsiahla kolekcia presunula na historický zámok Nebílovy, kde bude sprístupnená až do 1.novembra 2026.

Tento putovný projekt, ktorého iniciátorom je významný zberateľ umenia a divadelný režisér **Dr. Martin Otava** spolu s kolegami Jiřím Hlobilom a Oldřichom Králom, si kladie za cieľ plne navrátiť Sádla do českého i medzinárodného umeleckého kánonu pred blížiacim sa stým výročím jeho narodenia v roku 2027.

Monumentálna putovná výstava následne v roku 2027 zamieri do Galérie Klenová (Galéria Klatovy/Klenová), pričom celá séria podujatí vyvrcholí významnou výstavou v jednej z najprestížnejších pražských galérií [miesto bude

oznámené neskôr]. Súbežne sa pripravuje aj časozberný dokumentárny film a pripravovaná spoločná výstava v Prahe.

Život formovaný exilom a výnimočným remeselným majstrovstvom

Alexander Sádlo sa narodil v roku 1927 na Slovensku (vtedajšie Československo) v obci Tulčák do rodiny poštmajstra s koreňmi v Plzni. Pred vypuknutím druhej svetovej vojny ušiel do Plzne, aby unikol pred slovenským fašizmom; počas vojny tam maľoval kulisy pre miestne divadlo.

Hoci po vojne nastúpil na umeleckú školu v Prahe, jeho protikomunistické postoje viedli k vylúčeniu zo štúdia po komunistickom prevrate v roku 1948.

V roku 1950 emigroval cez Rakúsko do Austrálie a usadil sa v Adelaide. Tam získal široké uznanie ako priekopník modernizmu v oblasti geometrickej a optickej maľby, šperkárstva a náročnej práce so smaltom. Jeho diela sa napokon dostali do prestížnych národných zbierok: Galéria umenia Južnej Austrálie (Art Gallery of South Australia) zakúpila jeho olejomaľbu „Go Go Dancers“, Národná galéria Austrálie v Canberre získala diela po jeho prelomovej samostatnej výstave v roku 1968 a Galéria umenia Západnej Austrálie zaradila do svojej zbierky jeho šperk – prívesok „Madona s kvetmi“. Neskôr sa Sádlo presťahoval so svojou austrálskou manželkou Gaynor do Veľkej Británie, čím ďalej rozšíril svoj medzinárodný dosah výstavami vo Francúzsku, Japonsku a ďalších krajinách.

Sádlo zomrel v roku 2021 a je pochovaný na Ústrednom cintoríne v Plzni, kde na jeho počesť vzniká nový čestný hrob.

„Nepredajný“ poklad svetového modernizmu

Sádlo, ktorý sa venoval abstraktným plátнам, detailným kolážam, keramike, šperkom i zložitej práci so smaltom, bol samoukom a majstrom uznávaným pre svoju technickú všestrannosť, živý cit pre farby a štylizované stvárnenie ľudských postáv i austrálskej krajiny.

Je pozoruhodné, že Sádlovo rozsiahle a úchvatné dielo zostáva takmer úplne mimo komerčného aukčného trhu. Prevažnú časť zbierky stále vlastní jeho vdova Gaynor Sádlo, pričom zvyšné diela sú uchovávané na zahraničných veľvyslanectvách, v inštitúciách a súkromných zbierkach po celom svete.

Aby organizátori uspokojili veľký záujem zberateľov prejavovaný na výstavách, ktoré nie sú primárne predajné, sprístupnili v divadle na kúpu obmedzený počet vysokokvalitných reprodukcí na plátne britskej výroby, ako aj keramiku a suveníry zhotovené na mieru.

Program aktuálnych výstav

Výstavné priestory	Miesto	Dátumy / Stav
New Theatre (J.K. Tyl Theatre) Foyer	Pilsen, Czech Republic	Concluded (Drew ~45,000 visitors)
Nebílovy Castle	Pilsen Region, Czech Republic	Current – November 1, 2026
Klenová Gallery (Galerie Klatovy)	Near Klatovy, Czech Republic	Scheduled for 2027
Prague Venue	Prague, Czech Republic	Tour Culmination (2027/2028)

Citáty pre médiá

„Alexander Sádlo je všestranný výtvarník, ktorého tvorba presahuje hranice jednotlivých médií i kultúrnych kontextov. Projekt Návrat domov nie je len výstavným cyklom, ale aj symbolickým gestom – návratom umelca do kultúrneho priestoru, ktorý bol kedysi nútený opustiť.“

— Dr. Michael Zachar, kurátor projektu

„Paradoxne sa práve jeho šírka záberu – pripomínajúca renesančný ideál – stala jedným z dôvodov, prečo jeho dielo unikalo jednoznačnému zaradeniu, a tým aj širšiemu uznaniu. Od drobných kresieb a smaltovaných šperkov až po veľkoformátové maľby a priestorové koláže Sadlo systematicky rozvíjal svoj vizuálny jazyk... spájajúc geometrický poriadok, živé farby a dynamický pohyb.“

— Úryvok z kurátorského textu *Sadlo späť v kontexte*

„Návštevníci majú jedinečnú príležitosť spoznať rozsiahlu tvorbu všestranného umelca, ktorý začínal v Plzni, no napokon tvoril ďaleko od nej... Jeho dielo nesie stopy zážitkov, radostí i zápasov, ktoré formovali umelca vytrhnutého z koreňov,

a predsa verného svojmu poslaniu. Ukazuje silu človeka, ktorý dokázal prekonávať prekážky, objavovať nové formy a prostredníctvom farby, tvaru a materiálu rozprávať univerzálne ľudské príbehy.“

— Eliška Bartáková, radkyňa mesta Plzeň pre kultúru a pamiatkovú starostlivosť
„Hoci bol pôvodne dekoratérom, uznanie a obdiv získal v zahraničí, zatiaľ čo v Čechách bol až donedávna prakticky neznámy... [Tento projekt] má ambíciu predstaviť jeho celoživotné dielo v premyslenom kontexte a v plnom rozsahu.“

— Dr. Martin Otava, riaditeľ DJKT Plzeň a riaditeľ projektu

O Alexandrovi Sádlovi

Alexander Sádlo (1927 – 2021) bol plodný česko-austrálsky umelec-modernista, ktorého multidisciplinárna kariéra trvala viac ako sedem desaťročí. Po komunistickom prevrate v roku 1948 bol pre svoje protikomunistické postoje vylúčený z pražskej umeleckej školy a v roku 1950 emigroval do Austrálie, kde sa stal priekopníkom geometrickej a optickej maľby. Bol uznávaný pre svoju mimoriadnu technickú všestrannosť; jeho rozsiahle dielo zahŕňa abstraktné plátna, detailné koláže, keramiku i komplexné práce v technike smaltu.

Sádlo bol vysoko oceňovaný za svoje majstrovstvo v rôznych umeleckých médiách, ktoré nadobudol ako samouk – na túto vlastnosť s láskou spomína jeho manželka Gaynor Sádlo, keď si vybavuje ich spoločné začiatky v Austrálii: „Keď som Alexa spoznala, bol známy najmä brúsením, osádzaním a rezbárskym spracovaním opálov. V tejto oblasti bol v podstate samoukom; bol to nesmierne zaujímavý a svojský človek.“ Sádlove diela sú zastúpené v prestížnych svetových inštitúciách vrátane Národnej galérie Austrálie (National Gallery of Australia) a jeho odkaz sa v súčasnosti opäť začleňuje do európskeho umeleckého kánonu

prostredníctvom rozsiahlej retrospektívnej putovnej výstavy s názvom *Returning Home* (Návrat domov).

Chronológia významných výstav

- ❖ 1952 – 1968: Účasť na približne 16 skupinových výstavách a súťažiach po splnení dvojročnej podmienky pobytu v Austrálii stanovenej vládou. Vo väčšine prípadov sa prebojoval do finále a v súťaži o cenu Melrose Prize (The Melrose Prize) obsadil druhé miesto.
- ❖ 1968: *Jewellery by Six Adelaide Artists* (Šperky šiestich umelcov z Adelaide), White Studio Gallery (Adelaide, Austrália).
- ❖ 1968: Samostatná výstava, White Studio Gallery (Adelaide, Austrália) – predstavenie 29 olejomaliieb a autorských šperkov.
- ❖ 1970: *Vitreous Enamels* (Sklovité smalty), Lombard Street Gallery (Adelaide, Austrália) – samostatná výstava 20 veľkoformátových smaltovaných diel.
- ❖ 1972: *Enamellers of Adelaide* (Smaltéri z Adelaide), Rivoli Court (Adelaide, Austrália) – skupinová výstava.
- ❖ 1973–1974: Smalty, Alpine Gallery (Londýn, Spojené kráľovstvo) – skupinová výstava.
- ❖ 1976: Samostatná výstava (Biarritz, Francúzsko).
- ❖ 1977: Samostatná výstava, Upper Street Gallery (Londýn, Spojené kráľovstvo).
- ❖ 1978: 4. medzinárodné bienále smaltu (Biennale International de l'Art de l'Email), Limoges (Francúzsko) – reprezentácia Spojeného kráľovstva.

- ❖ 1979: 13. výstava medzinárodného umenia smaltu, Ueno Royal Museum (Tokio, Japonsko).
- ❖ 1980: 5. medzinárodné bienále smaltu (Biennale International de l'Art de l'Email), Limoges (Francúzsko) – reprezentácia Spojeného kráľovstva.
- ❖ 1980–1981: Výročná výstava Kráľovskej spoločnosti maliarov miniatúr, sochárov a rytcov (Royal Society of Miniature Painters, Sculptors and Engravers), Mall Gallery (Londýn, Spojené kráľovstvo).
- ❖ 1987: Ocenenie za smaltovaný obraz, Ueno Royal Museum (Tokio, Japonsko).
- ❖ 1989: 3. medzinárodný festival umenia v St. Gallene (Rakúsko) – prezentácia cyklu s hudobnou tematikou.
- ❖ 1992: Pheasant Ridge Vineyard and Gallery (Hambleton, Berkshire, Spojené kráľovstvo) – výstava diel kombinovanej techniky.
- ❖ 1997: Výstava pri príležitosti 70. narodenín, Gallery on the Green (Buckinghamshire, Spojené kráľovstvo).
- ❖ 1998: Liscious Interiors Gallery (Oxford, Spojené kráľovstvo) – reliéfne olejomaľby a keramika, spoločná výstava s Gaynor Sádlo.
- ❖ 2005: Jazzový festival v Cheltenham (Cheltenham Jazz Festival), Town Hall, v spolupráci s Martin's Gallery (Cheltenham, Spojené kráľovstvo).
- ❖ 2006: Samostatná výstava, Západočeská galerie (Plzeň, Česká republika).
- ❖ 2007: Skupinová výstava, Henry Paddon Contemporary Art (Eastbourne, Spojené kráľovstvo).
- ❖ 2008: Pozvaný hosťujúci umelec, výstava výtvarného umenia v rámci festivalu Wooburn (Buckinghamshire, Spojené kráľovstvo).

- ❖ 2012: Retrospektívna výstava „A Wonderful World“ (Úžasný svet), Life the Gallery (Farnham, Surrey, Spojené kráľovstvo).
- ❖ 2017: „A Concert on Canvas: the way musicians move, and how they move us“ (Koncert na plátne: ako sa hudobníci pohybujú a ako dojímajú nás), Gallery @ the Curve (Slough, Buckinghamshire, Spojené kráľovstvo).
- ❖ 2017: Pop-up retrospektívna výstava pri príležitosti 90. narodenín, University of Brighton (Spojené kráľovstvo) – prezentácia kompletného súboru diel umelca naprieč rôznymi výtvarnými technikami.
- ❖ 2022: „Re Collection“: Výber diel zo zbierky Royal South Australian Society of Arts, galéria RSASA (Adelaide, Austrália) – kurátor: Dr. Adam Dutkiewicz (vrátane diela *Newsboy*).
- ❖ 2022: „Stereoscopic“: Posmrtná retrospektívna výstava stereoskopických koláží, olejomalieb s 3D efektom, raných formatívnych diel, koláží, sklovitých emailov, keramiky a šperkov, galéria VOLT (Devonshire Collective, Eastbourne, Spojené kráľovstvo).
- ❖ 2023: „Figures in Movement“ (Postavy v pohybe): Výstava olejomalieb, koláží a emailov; súčasťou je keramika od Gaynor Sádlo vytvorená podľa návrhov Alexandra.
- ❖ 2025: Retrospektívna výstava „Návrat domů“, Divadlo J. K. Tyla (Plzeň, Česká republika) – koná sa od 24. septembra do 7. decembra 2025.

Kontakt

Meno	Dr Gaynor Sádlo
Pozícia	Správa majetku / PR manažér
Email:	gaynorsadlo@icloud.com
Telefón	+4407594343611
Web	www.alexsadlo.com